

БРОЈНОСТ И БОГАТСТВО САДРЖАЈА ИЗ ИСТОРИЈЕ ДУБРОВНИКА

Ирена Арсић, *Дубровчани и наијенци: из старог Дубровника*, Ниш:
Филозофски факултет, 2011, 249 стр.

Књига др Ирене Арсић *Дубровчани и наијенци: из старог Дубровника* резултат је вишегодишњег научног интересовања ауторке за Дубровник и Дубровчане, њихову историју, културу и уметност. Обухвата осамнаест радова распоређених у четири смисаоне целине. Прво поглавље (стр. 7–52) посвећено је књижевним историчарима Павлу Поповићу, Петру Колендићу и Драгољубу Павловићу који су, сваки из свог угла, допринели развоју београдске рагузеологије: Павле Поповић, њен оснивач, радом на дубровачкој драми, Петар Колендић радом на дубровачкој библиографији и Драгољуб Павловић радом на књижевности дубровачког барока. У другом поглављу (стр. 53–105) размотрене су две маскерате из негдашње дубровачке Библиотеке Бизаро, донет је, у интегралном облику, текст шаливо-сатиричне комедије у стиху *Комедија нова прид вратима од раја* с краја осме деценије 19. века, похрањене у Решетаревој оставштини Слованске книховне у Прагу и обрађен је пријем комедиографских дела Бранислава Нушића у дубровачком културном простору почетком 20. века. Треће поглавље (стр. 107–159) састоји се од четири расправе у којима је ауторка анализирала књижевни мотив село–град у ренесансној дубровачкој комедији и пасторали, лик „хвалисавог војника“ (*miles gloriosus*) у дубровачкој комедији, личност и дело дубровачког илирца Антуна Казначића с посебним освртом на његов *Вијенац народне славе* и очараност приповедача Сима Матавуља Дубровником, славном прошлости Града и његовим знаменитим људима. Најобимније, четврто поглавље (стр. 161–246) књиге је и најсадржаније и обухвата текстове о култу Светог Саве у Дубровнику и међу Дубровчанима, о идентитету старог Дубровника, о сведочењу француског конзула Ле Мера о Граду, о улози Српске православне цркве у оснивању и раду Матице српске у Дубровнику, о издањима Матице српске у Дубровнику, о Дубровачком ученом друштву „Св. Влахо“, о Дубровчанину Нику Ђивановићу и његовом ангажовању у одбрани имена Улице св. крста у Грузији и о дубровачком штампарству.

Суверено владајући знањима из области дубровачких студија, ауторка се, са сигурношћу врсног стручњака, креће столећима Дубровачке

републике, од средњег века до првих деценија 20. века и с лакоћом и компетентношћу прелази с једне теме на другу. У средишту њене пажње су потпуно различита питања из прошлости Града која се односе на књижевну традицију, кључне проблеме као што је национално одређење Дубровчана, историју значајних институција и истакнуте научнике на чија достигнућа се ослања и савремена рагузеологија. Логички их повезујући у одговарајуће целине, др Ирена Арсић је уобличила рукопис који се може читати фрагментарно, фокусирајући се само на поједина питања, или интегрално, као монографија. Бројност и богатство њених садржаја свакако ће допринети стручном уважавању ове књиге и учинити је саставним делом сваког историографског рада о старом Дубровнику.

Преузевши из „традиционалне“ науке оно што је у њој најбоље, као што су добро савладан хеуристички занат, темељитост, рационалност и фактографска сигурност, по избору тема, слободи размишљања и начину изношења истраживачких сазнања др Ирена Арсић може се сврстати у модерне научнике, који поступно померају границе и разбијају стереотипе. Одличан познавалац старије и новије, српске и хрватске научне литературе и архивске грађе, настављајући истраживања тамо где су стали значајни изучаваоци Гундулићевог града, њени претходници, она је продубила и проширила постојећа знања о српској заједници Дубровника, како оној која је припадала Западној, тако и оној која је припадала Источној цркви.

Бавећи се превасходно српском компонентом Града, која је битно утицала на формирање његовог идентитета, при том контекстуализујући њено присуство и место у средини обликоване римокатоличком вером, ауторка је начинила корак даље у настојањима стручњака да сачувају од заборава историјску и културну баштину оног дела српског корпуса који је живео у Хрватској.

Софија Д. Божић
Институт за новију историју Србије
Београд